

KUNSTINVASJONEN

Da en av New Yorks mektigste kuratorer skulle finne nye navn til sin kunstfestival, dro hun til Bergen. I tre uker i høst snudde en gruppe norske kunstnere Manhattan på hodet.

tekst Line Tiller foto Linus Sundahl-Djerf

HELOMVENDT: Tori Wrånes er en av våre mest markante performancekunstnere, bosatt i New York. Her henger hun opp ned under avslutningen på Performa-biennalen 2013, foran redaktører, kuratorer, kritikere og et interessert publikum.

«Jeg spør alle jeg møter, om hvorfor nordiske kvinner bruker stemmen sin på en så sterk måte. Er det fordi dere har så store, øde landområder? Eller på grunn av vintermørket?» ROSELEE GOLDBERG

– WE ARE GONNA RULE THIS FLOOR TONIGHT!

Performancekunstner Tori Wrånes (35) står midt på gulvet i en stor lagerbygning på Manhattan og banker en neve hardt mot taket. Rader av klappstoler svømmer i blått lys ved siden av henne. Sølvblanke seil i taket får lysstrålene til å bølge seg og skaper fornemmelsen av å være under vann, mens skodden fra røykmaskinen i hjørnet lurer tankene til skogs. Den insisterende lyden av tåkelur over høyttalerne stammer fra den norske kysten, fra Oksøy fyr.

– Hey, alle sammen, make it electric, ok?

På gaten utenfor, i Manhattans novemberkulde, danner det seg en kø av redaktører, kunstnere, modeller og andre viktigperer. Også skandinaviske turister som har lest artiklene i The Huffington Post og The Daily Beast og fått med seg buzzet rundt månedens store begivenhet, stimler sammen på fortuaet. Nå skal det der inne snu opp ned på den verden de kjenner.

NORSK INVASJON. Kristiansand-fødte Tori Wrånes' 30 minutter lange bestillingsverk er avslutningen på Performa-biennalen 2013 og er allerede beskrevet som et «must see» i amerikansk presse. Den tre uker lange biennalen, som i sin helhet er viet performancekunst, ble arrangert første gang i 2005 og finner sted på over 40 scener i New York. I år har arrangørene for første gang bestemt seg for å spesialinvitere kunstnere fra to land: Polen og Norge. Og av alt den norske delegasjonen på over 50 kunstnere og kuratorer har å by på, er det knyttet høyest forventninger til nettopp Wrånes' verk *Yes Nix*.

Men før verket kan møte sitt publikum, må produksjonsteamet hennes bruke heisekran for å redde ned en skjelven sagspiller med høydeskrekk fra en trestol langt oppunder taket. På bakrommet står en gjeng fnisete pensjonister og tripper med hver sin blokkfløyte mellom fingrene. Ungdomskoret på sykler, som skal lage noe som ligner delfin- og fuglelyder, får de aller siste instruksjonene.

– Stol på det dere gjør, og ta den tiden dere trenger. Uansett hva som skjer, så er ingenting feil. Det høres kanskje rart ut, men dette blir bare så rått. Enjoy, babies, sier Wrånes.

Hun har kneppet en boblejakke opp-ned over leggene. Et tykt rep knyttes rundt anklene hennes. Wrånes legger seg til rette på gulvet og stapper hendene inn i et par joggesko. Snart skal hun bli hengt. Heist opp i en kunstmetropol som sjelden lar seg begeistre. I et halvt år har Wrånes gravd frem sterke scener fra sitt innerste, men fortsatt er hun ikke helt klar. Dette er ikke teater. Det er performance.

SER TIL BERGEN. Performancekunsten har alltid vært en underlig utvekst på kunstkroppen, men er nå i ferd med å nå ut til massene. Madonna har begynt å flørte med uttrykksformen, mens Lady Gaga skal ha fått ideen til sin mye omtalt kjøttkjole fra en kinesisk

performance i 2002. Marina Abramovic har planer om et performancekunst-senter i Hudson Valley, og i sommer tok Jay-Z utgangspunkt i denne kunstformen da han spilte inn videoen *Picasso Baby* på MoMA, hvor også mange notabiliteter fra New Yorks kunstverden figurerte. En av dem var RoseLee Goldberg, sjef for Performa og en av de mektigste eliteskikkelsene i byen.

Tre uker før Tori Wrånes' avslutningsverk sitter Goldberg ved et langbord i en gammel posthall sammen med blant andre skuespiller David Schwimmer, fotograf Laurie Simmons og danser Boris Charmatz, samt daværende statssekretær Pål Arne Davidsen fra Frp. Klappende og hoiende gjester har betalt opp mot 70 000 kroner for å spise fårikål og gravlaks og se improvisasjonsvokalist Stine Janvin Motland lage lyder. Davidsen erklærer tre uker med norskinspiret kunstfest i New York for åpnet, og kan sammen med representanter fra syv norske gallerier og kunstsentre forsyne seg med furulikørba-serte drinker med navn som *Northern Lights Absolut*. RoseLee Goldberg flyter rundt på gulvet i en svart ballkjole og hilser vennlig på gjestene.

– New York er drevet av kunst i dag, sier hun.

– Mens da jeg kuraterte Cindy Sherman på The Kitchen i 1978, ba jeg folk på mine knær om å kjøpe fotografier for lusne 50 dollar.

Goldberg har overvært internasjonale performanser i årtider, lenge før hun startet Performa. Etter hvert begynte hun å bli lei av at kunstnerne kopierte hverandre og gjentok de samme tamme ideene. Hun så det som sin oppgave å pumpe friskt blod inn i det hun mener blir ansett for å være et lukket kunstsystem.

Så hun dro til Bergen.

FLAGGER DET NORSKE. Da RoseLee Goldberg besøkte Vestlandet i mai, hadde hun lange møter med kunstnere og museumsdirektører. I tillegg passet hun på å «dra opp på det fjellet, og så ned igjen». Goldberg har også spist middag med dronning Sonja og er svært takknemlig for det norske generalkonsulatets rundhåndede økonomiske støtte, som har sørget for at denne kunstvinden fra moderlandet har fått blåse fritt inn over New York – hovedsakelig med kvinner i front.

– Jeg spør alle jeg møter, om hvorfor nordiske kvinner bruker stemmen sin på en så sterk måte, sier Goldberg.

– Er det fordi dere har så store, øde landområder? Eller på grunn av vintermørket? Jeg vil lære alt om Norge!

Under festivalens første internasjonale prosjekt, *Pavilions Without Walls*, blir 55 tøyestykker trykket på flaggfabrikken i Drøbak hengt opp på ubrukte flaggstenger over hele New York. Kurator Randi Grov Berger ved bergensgalleriet Entrée har fått 30 norske designere til å bidra med alt fra en hamburger foran en murvegg til et liksomnorsk ▶

ENKEL GARDEROBE: Wrånes har valgt å gjemme seg bort i et par minutter før dørene åpner. Hun har innredet et stellerom som sin private garderobe.

I SVEV: Wrånes' forestilling er satt sammen av tre deler. – Det handler om at vi alltid har mange valg. At vi velger å leve. At vi kan velge å dø. Men vi velger å leve, sier Wrånes.

DEN UNDRENDE: – Jeg lurer på så mange ting, sier Tori Wrånes. Hun vil åpne opp for spørsmål gjennom stemningen hun lager i forestillingene sine, og ikke nødvendigvis komme med for mange svar. På bildet til høyre venter publikum.

«Mange av de internasjonalt kjente kunstverkene vi har sett i løpet av de siste 50 årene, har faktisk kommet via performance.»

ROSELEE GOLDBERG

flagg hvor det blå er byttet ut med grønt. Artistene Jenny Hval og Maja Ratkje skal vri stemmebåndene sine, Lina Viste Grønli skal arrangere en simultankonsert på piano i New York og Stavanger, mens Jumana Manna og Sille Storihle tar for seg myten om fredsnasjonen Norge i en film som skal vises med 30 minutters intervaller i en 99-seters miniopera i East Village.

– Mange av de internasjonalt kjente kunstverkene vi har sett i løpet av de siste 50 årene, har faktisk kommet via performance, sier Goldberg.

– Det blir en slags inngangsbillett for kunstnere fra andre kulturer som ønsker å nå frem på akkurat denne scenen, til denne delen av miljøet.

Hun ønsker seg en mindre hierarkisk tilnærming til kulturen, gjennom å blande ulike kunstformer og ulike kunstnere med forskjellig bakgrunn.

– Det handler om å krysse grenser. Det er der spenningen ligger.

UTLEVERENDE. Det er en uke før Wrånes skal henge opp ned. Vinden blåser iskaldt inn mellom de lave husene langs East River mens Wrånes haster nedover Berry Street i bydelen Williamsburg i Brooklyn. Vi skal besøke studioet hvor hun har brukt de seks siste månedene på å planlegge *Yes Nix*. Wrånes innrømmer at et slikt prestisjeoppdrag skaper et visst press, men tviholder på sin visjon. Hun vil ikke gjøre det enkelt bare for å nå bredest mulig ut. I vinden holder hun den lyserosa skygjeluen sin fast med én hånd, det å gjemme seg under skjermen på en slik lue er noe hun ofte gjør. Performance er både personlig og utleverende.

– Det har vært et røft år, sier hun.

– Så dette kan bli en mørk greie.

Pekefingeren på den andre hånden hennes tegner usynlige hjul i luften.

– Du vet hvordan vi sover, våkner, det er mørkt, så lyst, det er dag, natt, varme, kulde. Hele denne sirkelen vil jeg gjerne vise med forestillingen.

For Wrånes handler performance om en stemning hun vil formidle, et ønske om å få lov til å ommøblere litt på begrepene sannhet og virkelighet. Eller det man tror er sannheten og virkeligheten. Inne i studioet er det høyt under taket. Midt mellom brukte rødvingglass, et hengende trekkspill, samt et reinsdyrgevir brøren hennes fant på Hardangervidda en gang, står en barstol. Her gjør hun ryggøvelser hver morgen, og lytter til tåkelurlyder fra Oksøy fyr. Da hun var barn, sveipet lyskjeglen fra fyret innom pikerommet i Randesund utenfor Kristiansand like regelmessig som dønningene traff fjæresteinene. Nå lurer hun på om ikke tåkeluren skal bli en del av forestillingen.

– Jeg hadde en veldig fri barndom, sier Wrånes.

– Besteforeldrene mine bodde 100 meter unna, og bestemor leste Snorres kongesagaer for meg hver morgen. «Så tok han øksa!». Ha-ha!

Wrånes er «sykt glad i eldre mennesker», kaller seg naturlig aldersblind og synes gamlehjemsbesøk er magisk.

– *Yes Nix* er satt sammen av tre scener, av tre sanger, kanskje. Det handler om valg. At vi velger å leve. At vi kan velge å dø, men vi velger å leve. Eldre mennesker representerer et tydelig punkt i denne sirkelen.

Wrånes har lett etter pensjonister til prosjektet på rubrikknettstedet Craigslist og på Facebook. De gamle skal spille blokkfløyte, intenst og ustemt. Gråhårede står øverst på ønskelisten, gjerne kledd i dongeri. Det øyeblikket Wrånes vil skape, skal ikke bare åpne opp for undring og eksistensielle spørsmål, men også preges av en viss estetikk.

Ved siden av nattlampen hennes ligger et par blå svømmebriller. På gulvet ligger en lilla bh slengt. Gjenstandene har ikke noe med hverandre å gjøre. Eller kanskje har de det? Performancekunst er nesten helt uten regler, og de reglene som finnes, bryter man gjerne med.

– Hvorfor henger du så mye i luften?

– Vi går jo rundt på to meter hele tiden, så det er mye ubenyttet plass over oss. En ting er når jeg flytter tyngdekraften i kroppen, at det skjer noe annerledes med stemmen min som jeg synes er spennende. Men det handler også om et instinkt jeg har, jeg blir liksom alltid sugd oppover, sier Wrånes.

Etter at Wrånes plasserte et flygel i en fjellveg i Lofoten, fikk hun stadig spørsmålet «hvorfor?».

– Da var det deilig å kunne si: Det har ingen annen forklaring enn at jeg hadde lyst til å gjøre det. Jeg lot instinktet bestemme.

Produksjonene hennes har økt i både omfang og budsjett de siste årene, derfor har hun også råd til å gjøre dem mer teknologisk avanserte. Hun har lært seg å bli glad i deadlines. Det at hun er i New York i motsetning til «en møkkakjeller i Vevring», har ikke egentlig så veldig mye å si. Likevel er og blir New York et kunstknutepunkt.

– Hvor mange er det plass til under forestillingen?

– 300, sier hun.

– Oi.

– Var det mange eller få, synes du?

– Mange?

– Ja, det synes jeg også. Aller helst vil jeg jo stå alene i en grotte og syng la-la-la-la-oooh.

LEVENDE KUNST. – Performance er et problematisk ord.

RoseLee Goldberg sitter ytterst på en stram, knallrød stol i hjemmet sitt like nord for 14. gate på Manhattan. Den solrike stuen er teppebombet med sitarer, bongotrommer og pianoer. Selv om det bare er få dager igjen til åpningen av Performa, har ikke Goldbergs

1. IKKE BLASERT: Hver gang jeg velger å si ja til et prosjekt, er det like stort for meg. Jeg lever jo gjennom prosjektene mine, uansett om det er i New York eller i en møkkakjeller i Vevring, sier Tori Wrånes i fjæresteinene i Williamsburg, med Manhattan i bakgrunnen.

2. KREATIVT TRENNINGSROM: – Jeg driver med et vilt opplegg, det er jo helt sykt sånn helsemessig, sier Wrånes i studioet hvor hun hver dag jobber med ryggøvelser på en barkrakk.

3. PERFORMA-SJEFEN: Kurator RoseLee Goldberg besøkte Norge og Vestlandet i mai for å finne det som til slutt ble en norsk kunstinasjon på over 50 mennesker. – Jeg vil vite alt om Norge, sier Goldberg.

I KØ FOR KUNST: Tori Wrånes' 30 minutter lange bestillingsverk er avslutningen på Performa-biennalen 2013 og beskrevet som et «must see» i amerikansk presse. Derfor venter redaktører, modeller, turister og kunststudenter tålmodig i kulden utenfor SIR Stage 37 på Manhattan.

TENKE STORT: Da den norske kunstneren Marthe Ramm Fortun ble kontaktet av Performa for å lage en forestilling i et offentlig rom, kom hun først med et nøkternt forslag. Men så skjønte hun at hun måtte smelle til. – Jeg har tilbrakt mye tid på Grand Central Station. Det er så mange små verdener her inne, sier hun.

puls økt nevneverdig. Det vil si, noen morgener våkner hun klokken fire og begynner å pusle med programmet, men hun føler seg ikke sliten, tretthet er bare en slags sinnstilstand, mener hun. Det er noe zen-aktig over Goldberg, og hun sier at det sannsynligvis alltid har vært slik. Hun vokste opp i en kulturinteressert familie, med en far som var lege og en mor som var lærer, i hjertet av Zululand i Sør-Afrika.

– Apartheid var intenst den gangen, jeg bodde i en politistat, og det jeg så og opplevde, formet meg på en grunnleggende måte. Jeg begynte å tenke over hvem som er privilegerte, og hvem som ikke er det. Hele bakgrunnen min handler mye om hva kunstens oppgave er, og hvor viktig det er at kunsten får si noe om den tiden vi lever i.

Da hun var i 20-årene, flyttet hun til London, hvor hun jobbet som danser i flere år. Etter hvert ble hun sjef for galleriet til The Royal College of Art, hvor hun organiserte utstillinger og performance-stykker med blant andre Marina Abramovic, Brian Eno og Piero Manzoni. To år etter at hun flyttet til New York i 1976, ble hun

kurator for det legendariske tverrkunststudioet The Kitchen i Soho.

– Det var en morsom tid, hvor vi sov til langt utpå dagen, gikk ut ved lunsjtider, kjøpte en hamburger på den andre siden av gaten og hang rundt hele dagen og natten på musikkbuler som CBGB. Vi forlot aldri downtown. Den eneste grunnen til å dra nordover på Manhattan, var for å gå til legen. Det er rart, men sant. Vi kunstnernes gjemte oss i Soho. Vi beskyttet oss selv, og sto utenfor verden. Men 1980-tallet forandret dette. De nye pengene og ideen om kjendiskunstneren snudde etter hvert om på ideen om at kunsten og samtalene bør komme fra «bunnen og opp», ikke fra museene og institusjonene på toppen, slik tilfellet er i dag.

I 1979 skrev hun boken *Performance Art: From Futurism to the Present*, som er oversatt til ni språk og fortsatt blir brukt i universitetsundervisning.

– Kunstnere har alltid drevet med levende kunst – forlatt studioet og gått ut på gaten med dikt, teater, design og avantgarde-musikk. Det er ikke noe nytt, men det har forsvunnet fra folks bevissthet, sier Goldberg.

Hun ramser opp en rekke personlige favoritter gjennom årene: Ballet Suedois i Paris, tyske Oskar Schlemmer, John Cage og Robert Rauschenberg, Philip Glass, Richard Foreman og Laurie Anderson. I 2004, etter å ha sett performancekunsten utvikle seg på nært hold i flere tiår, etablerte Goldberg det som skulle bli Performa-biennalen. En festival hun mener har bidratt til å hankle inn og vise frem kunstverdenens yngre og mer uetablerte stemmer, og til at MoMA valgte å etablere en egen performance-avdeling i 2007.

– Hvorfor ble Performa til?

– Av tre grunner: For det første var det nødvendig å se tilbake på kunsthistorien og tydeliggjøre performancekunstens usynlige rolle i den. For det andre ble jeg etter hvert lei av å se kunstnere repetere det andre hadde gjort for fem år siden. De beveget seg liksom ikke fremover. Jeg ville se noe nytt, og tenkte: Hvor finner jeg performancekunst på det nivået jeg en gang kjente til?

– Hva var det først og fremst du savnet?

Goldberg ser i taket og tenker seg om et lite øyeblikk.

– Følelsen av å bli utfordret. Kraftige og mektige forestillinger jeg aldri hadde sett før. Øyeblikk du aldri glemmer, og som blir med deg i bevisstheten resten av livet, sier hun.

– Den tredje grunnen er at de aller fleste synes performance er en snål greie, som ikke er knyttet til kunsthistorien på noen måte. De lager rare grimaser når de hører ordet.

– Er det en litt snål greie?

– Performance er, paradoksalt nok, enklere å forstå enn mye annen kunst. Det kan være lett å si «dette skjønner jeg ikke» eller «dette betyr ikke noe for meg» om man ser et abstrakt maleri, mens en performance er mye mer tilgjengelig. Når det sitter et levende vesen på en stol og holder i et eple foran deg, åpner det opp for en mer direkte diskusjon, og man kan hate det, elske det, bli forvirret, men man kan si det og snakke om det. Performance gjør ikke folk sjenerte, tvert imot, sier Goldberg, og presiserer at performance ikke er det samme som teater. Det ville blitt for enkelt.

– Hjernene til teaterfolk er annerledes enn i kunstverdenen. Skal ►

«Jeg bruker mye av arkitekturen rundt meg, jeg ligger på gulvet og klatrer endel. Jeg lar kroppen bli en forlengelse av menneskene og de arkitektoniske linjene i rommet.»

MARTHE RAMM FORTUN

du se et Ibsen-stykke, vet alle hva som skal skje, det finnes en historie der, en dramaturgi. I kunstverdenen kjenner ingen svaret. Forestillingen skal være kompleks. I teater er det alltid en konklusjon, bortsett fra hos Samuel Beckett. Han lot deg alltid bli sittende og undre. Det er derfor performance-folk liker Beckett.

KUNST I BYROMMET. Med en skittenbrun plastpose buktende i luften en halv meter over hodet leder Marthe Ramm Fortun publikum etter seg, på samme måte som en turistguide leder en flokk med et flagg. Fortun har valgt en krevende ramme når hun skal fortelle sin historie, nemlig 100 år gamle Grand Central Station. Likevel er det ingen nøye innøvd rute vi følger. Fortun fører oss opp en rulletrapp, og så rett ned igjen.

– Vi lager en linje, sier Fortun med vidåpne øyne.

Kunststudentene Elizabeth Tamlain (22) og Liz Moy (21) fniser. De følger Fortun tetttest, er aldri lenger enn en håndsbredd fra nesen hennes. Hver lille muskelsammentrekning i Fortuns ansikt kan kanskje fortelle dem noe. Fortun peker på det buede taket, mot en turkis stjernehimmel og en muskuløs Gud som heller vann fra en krukke. Folk med kofferter og vesker unngår såvidt å dytte hverandre overende, nesten som en dans i seg selv. Bare Fortuns gruppe står stille.

– Atomisk punktlighet, bagasjehåndtak, service, sier hun, høyt.

Det er mye lyd å kjempe seg gjennom. Høytalerstemmen formidler at klokken er 19.35, noe som virker nesten planlagt, men sannsynligvis er det ikke det. Fortun bruker det som skjer, når det skjer.

– 19.35, sier hun.

Hun vil ikke at kunsten skal være til pynt, men ta den tilbake til et sted der den opptrer som en dissident i samfunnet. Det gjør hun ved å sette kroppen og tankene sine i konkret forbindelse med et rom eller en gjenstand. Så er det bare å stole på publikum. De skjønner mer enn man tror, mener hun, og det er ikke så farlig om det tar lang tid før de virkelig forstår.

– Jeg følte at Marthe lot det være opp til meg å tro på det hun gjør og å analysere det hun vil si. Det er noe veldig tiltrekkende og litt komisk ved hennes vesen og måten hun artikulere de enkle og ærlige setningene sine på. De gjør at jeg fullstendig glemmer tid og sted, sier Moy etter at gruppen har sunget Lou Reeds *Satellite of Love* sammen.

– Det utrolig tøft av henne å si «*this is our city*», når hun ikke er newyorker selv. Hvor er hun fra? Norge? Det er nesten litt naivt, men veldig søtt, og kanskje litt sant. New York er alles by, sier Tamlain.

Fortun har nærmest bodd inne på togstasjonen i researchens navn. Hun har snakket med vaktmestere og skrevet utallige notatsider, men ikke noe manus. Mens hun har vært her, har hun oppdaget at folk finner sine egne samfunn her inne, for eksempel at kunstneren Carl Andre alltid sitter på samme restaurantstol i underetasjen og bestiller

skalldyrsuppe, og at hjemløse ikke får lov til å oppsøke eikebenkene i Vanderbilt Hall. Dette er informasjon Fortun bruker som en del av forberedelsene til verket *Inverted Sky*.

– Mine opplevelser blir synliggjort på en indirekte måte. Det handler om bygget i seg selv, vår funksjon i det, de uskrevene reglene og om hvordan bevegelsene våre gjennom dette stedet blir til et kunstverk, sier Fortun.

Da Performa tok kontakt, foreslo Fortun en forelesning iblandet performance i langt mindre skala. Kuratorene ristet på hodet.

– De sa: Kom igjen, vi har sett hvordan du jobber. De skjønnte at forslaget var litt for puslete. Jeg måtte bare smelle til og sa Grand Central, fordi det virket så urealistisk. Da svarte de: *Yeah, det kan vi fikse*.

Sannheten var at det måtte hun fikse. Det er mye byråkrati som skal til for å få lov til å vise kunst i offentlige rom i USA, og myndighetene mente først at Fortun «opererte med et farlig kroppsspråk».

– Jeg bruker mye av arkitekturen rundt meg, jeg ligger på gulvet og klatrer endel. Jeg lar kroppen bli en forlengelse av menneskene og de arkitektoniske linjene i rommet. Dette mente myndighetene kunne virke truende på publikum, sier Fortun.

– Man skulle tro New York var vant til at ting er litt på kanten?

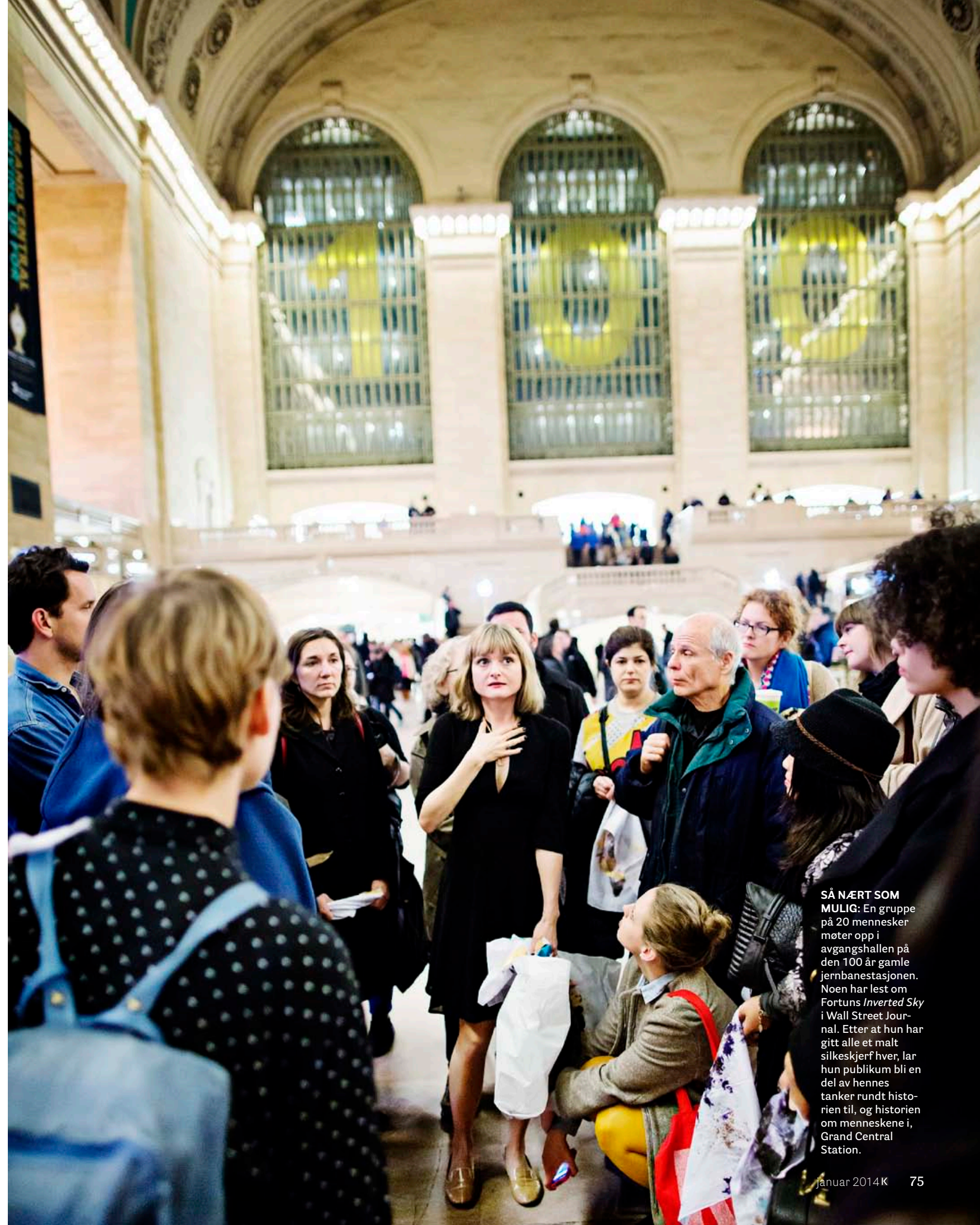
– Men kunstens funksjon på t-baner og tog skal ikke være å nøre opp under allerede eksisterende konflikter, men tilrettelegge for en strømlineformet opplevelse.

– Blir ikke det litt motsatt av kunstens natur?

– Jo! Men akkurat når det gjelder de som organiserer kunst på togstasjoner, så er det ikke ønskelig å åpne opp for arbeidere som kommer med noen form for systemkritikk. De har en annen modell i USA, derfor må jeg bruke mer grep, for eksempel for å se hvordan man kan snakke om de hjemløses situasjon, sier Fortun, som legger til at hun derimot synes mange norske institusjoner ikke virker redde for kritikk.

– Det er bra at vi kan vise at vi har råd til å være selvrefleksive og har en grunnleggende forståelse for kunsten, sier hun.

OPP-NED-KUNST. Lyset slukkes i lagerhallen. Skogen og vannet møtes. Det er når publikums energi kommer inn i rommet, og føtter trækker over og forbi Tori Wrånes, som ligger bundet på gulvet, at performansen starter. Det er i dette øyeblikk Wrånes får den strømmen av adrenalin som hun er blitt så avhengig av, eller «kjenner vinden», som hun sier. Men det er også i dette øyeblikket hun ikke kan gå tilbake. Det som skjer akkurat nå, blir forestillingen. Med alles blikk på seg blir Wrånes slept sakte langs gulvet, før tærne, så rumpa og til slutt nakken blir heist opp i luften. Mens hun svever oppned, begynner hun å synge, lyst og høyt. Hun er hengt. Og samtidig født. For kanskje, som Wrånes ville ha sagt det, er det motsatte også sant. ☒

SÅ NÆRT SOM MULIG: En gruppe på 20 mennesker møter opp i avgangshallen på den 100 år gamle jernbanestasjonen. Noen har lest om Fortuns *Inverted Sky* i Wall Street Journal. Etter at hun har gitt alle et malt silkeskerf hver, lar hun publikum bli en del av hennes tanker rundt historien til, og historien om menneskene i, Grand Central Station.